

מענייני טיסה וההלכות השכיחות בה

מוגש לרגל חודש תשרי

יו"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

<ul style="list-style-type: none"> כמו בכל עסקה, כך גם בבחירת נהג או חברת נסיעה, יש להעדיף את היהודיים דווקא, כל עוד והמחיר, השירות וטיב הנסיעה שווים; במידה והמחירים אצל הגוי זולים יותר, דנו הפוסקים עד כמה צריך לשלם כדי להעדיף את הנסיעה עם יהודי; יש שכתבו שעד כדי הפסד של "שתות"-הפרש של כ-16.5 אחוז מהמחיר שמציע הגוי, יעדיף את היהודי, ויש שכתבו עד חומש מהמחיר; אך ביותר מכך רשאי לנסוע עם הגוי. 	<p>בחירת חברת הנסיעות</p>
<ul style="list-style-type: none"> כשאורזים את החפצים לנסיעה, יש לארוז תחילה את הטלית והתפילין - לאחר מכן אפשר להוציאן, אך בהן יש לפתוח את מלאכת האריזה. יש לקחת לנסיעה ספר לימוד שילמד בו בדרך, וכן יש לדאוג שיהיו בתוך כלי הרכב (מכונית / מטוס) קופת צדקה, חומש, סידור, תהלים ותנאי. כסגולה לנסיעה טובה יש להשתדל לקבל שליחות מצווה לתת לצדקה כשיגיע למחוז חפצו. 	<p>ההכנות לנסיעה</p>
<ul style="list-style-type: none"> ככלל נסיעה בתחבורה ציבורית המופעלת מיד עם צאת-השבת, במידה מסוימת מעודדת חילול-שבת, ולכן לכתחילה אין לנסוע בנסיעה הראשונה כשההכנות אליה היו בשבת, אלא להמתין זמן מסוים, כך שתהיה אפשרות לעשות את ההכנות הדרושות לאחר צאת השבת. כמו-כן אסור לטוס בטיסות היוצאות מיד בצאת-השבת. עם זאת, לגבי עצם הנסיעה עם נהג יהודי במוצאי-שבת אף שלא הבדיל הנהג נטו הפוסקים להקל בזה, מכמה טעמים. 	<p>נסיעה במוצאי"ק</p>
<ul style="list-style-type: none"> היוצא לדרך צריך להתפלל תפלת הדרך, כבקשת רחמים שיעבור את הדרך וסכנותיה בשלום. ה'דרך' המחייבת ברכה זו היא לפחות 'פרסה' - כ-4 ק"מ, או בדרך מסוכנת הפחותה מכך. את הברכה ניתן לומר לאחר שיוצאים כ-63 מטרים מחוץ לעירוב של העיר. טיסה: למעשה כיוון שמעל ים הוא כ"מקום סכנה" אומרים תפלת הדרך, ומכל מקום רצוי לעשות זאת בדרך לשדה התעופה או כשהמטוס עדיין על הקרקע. 	<p>תפלת הדרך</p>
<ul style="list-style-type: none"> הנוסעים בטיסת לילה ומתכננים לישון בה את שנת הלילה, אם משערים הם ששנתם תהיה רצופה ליותר מחצי שעה, יברכו לפני כן ברכת "המפיל" בשם ומלכות, אולם אם הנם מסופקים בכך, יברכו ברכת המפיל ללא שם ומלכות, אך את יתר קריאת שמע אומרים בשלמותה. אם ישן במטוס את שנת הלילה יש לדאוג לכתחילה ליטול ידיים לפחות פעם אחת ליד מקום השינה, ואם לא מתאפשר ילך פחות-פחות מד' אמות עד הברז הסמוך. 	<p>שינה בטיסה</p>
<ul style="list-style-type: none"> לכתחילה לא נוטלים ידיים בשירותים מפני רוח רעה השורה במקום זה, אבל כיוון שבמטוס לא מתאפשר בדרך כלל ליטול ידיים במקום אחר, לכן יש להשתדל שהמקום יהיה נקי ככל האפשר, ולאחר נטילת הידיים להשאיר את הידיים רטובות, כך שלפחות הניגוב (שהוא חלק מהנטילה) יהיה מחוץ לשירותים, וכמובן ברכת על נטילת ידיים תהיה מחוץ לשירותים. כאשר מדובר בנטילת ידיים של שחרית, יש ליטול 6 פעמים לסירוגין אפילו בשירותים, ורצוי שינגב את ידיו בחוץ. 	<p>נטילת ידיים במטוס</p>
<ul style="list-style-type: none"> את ברכות השחר מברכים לאחר שמתעוררים משינת הלילה, והחל מחצות הלילה מי שמעוניין ללמוד עליו לברך ברכת התורה קודם הלמוד. אך אם היה ער כל הלילה ללא הפסקה מברך רק כשיאיר היום. זמני התפילות הם לפי המקום שהמטוס נמצא מעליו באותו הרגע (ולפי זה בדרך מארה"ב לארץ ישראל - הלילה או היום מסתיימים מאד מהר, וכן הזמן שבין הנץ החמה לסוף זמן קריאת שמע הוא הרבה פחות מ-3 שעות. ויש לשים לב לכך!). 	<p>תפלות</p>

<p>• "ארבעה צריכים להודות", והם: הולכי מדברות, מי שהיה חולה ונתרפא, מי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא, יורדי הים, וכיום אף הטסים מעל הים, כל אלו מברכים ברכת "הגומל". אולם קטן אינו צריך לברך ברכת "הגומל" אפילו כשהגיע לגיל חנוך משום שאינו בר-חיוב ולא מתאים שיאמר "הגומל לחייבים טובות". ולגבי נשים המנהג למעשה שאינן מברכות "הגומל" כלל.</p>	<p>החייבים</p>	<p>ברכת הגומל</p>
<p>• לכתחילה יש לברך "הגומל" בתוך שלושה ימים להצלתו, ולמשל מי שנסע במטוס מעל הים לכתחילה עליו לברך תוך שלשה ימים לבואו, ואם הגיע ביום שני לאחר קריאת-התורה יברך בפני מניין ולא ימתין ליום חמישי. אולם אם לא בירך בסמוך להצלתו, חייב לברך אפילו אם עבר זמן רב מאז, כל עוד שמח בהצלה ולא שכחה. את ברכת "הגומל" מברכים רק לאחר שיצא מן הסכנה לגמרי. ולמשל, הנוסע ממדינה למדינה וחונה חניית-ביניים, אף אם שווה שם משך זמן אינו מברך הגומל עד שיגיע ליעדו הסופי, כל עוד והחנייה אינה מטרת נסיעתו. אולם אם מתכוון הוא לנסוע לכמה מדינות, חייב לברך בכל עצירה.</p>	<p>זמנה</p>	
<p>• נאמר: "וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו" ומכאן למדו שברכת "הגומל" צריכה להיות "בקהל עם" – בעשרה, "ובמושב זקנים" – שלפחות שניים מהם יהיו תלמידי-חכמים, ופרט זה אינו מעכב. אך אם ברך בפחות מעשרה נחלקו הפוסקים האם יצא, ולכן טוב שישבו ויברך בעשרה בלא שם ומלכות. ונהוג לברכה בעמידה בעת קריאת התורה (בין עליה לעליה, או לאחר הקדיש של קריאת-התורה. אך לא בין העליה לקדיש), וטוב להשתדל לעלות לתורה במעמד זה. וכתבו הפוסקים שהמברך הגומל ייתן צדקה לצורכי ציבור. וכן שיאמר ביום שניצול את פרשת קרבן-תודה (ויקרא ז, יא-טו) ופרשת נסכים (במדבר טו, א-טז).</p>	<p>מדיני הברכה</p>	

מקורות: התכנים נלקטו מתוך "אם אסק שמיים" (הלכות השכיחות בטיסה) להרש"י שיחי פרידמאן, וחלקם אף פורסמו בעלון "שונה הלכות". **בחירת חברת נסיעות:** ויקרא כה, יד. רש"י שם. תו"כ בהר שם. אג"ק ח"ג ע' רצב. שו"ת עטרת פז חור"מ ס"י. מנח"י ח"ג סק"כ"ט. **ההכנות לנסיעה:** ראה שו"ע אדה"ז א"ח סק"י ס"ט. ערוה"ש שם סט"ו. לקו"ש חל"ה ע' 198 ואילך (תורה). סה"ש התשמ"ט ח"ב ע' 528 ואילך (הכנות). וראה שלחן מנחם ח"א ע' שנז-ט ובהנסמן שם (הוראות וסגולות). וראה בית חיינו גליון 125 ע' 30; ליקוט מענות קודש תשנ"ב ע' 107. **נסיעה במוצאי קריאת התורה:** ראה שו"ע אדה"ז א"ח ס"א. קצוה"ש סק"ד סק"ה. ששי"כ פני"ט ס"ח. וראה כפ"ח גיל 398 ע' 31. "אם אסק שמיים" סט"ו והע' 23 שם. פסק"ת סרצ"ט ס"ג והע' 114 שם. **תפילת הדרך:** ברכות כט א, ב. טוש"ע וני"כ ושו"ע אדה"ז א"ח סק"י. לקו"ש ח"ב ע' 152. ספר המנהגים חב"ד ע' 14-15. "אם אסק שמיים" ע' 7. **שינה בטיסה:** פסק"ת סרל"ט אות א. אשי ישראל פל"ה ס"ג. "אם אסק שמיים" ע' 12 (נט"י אחר שינה). **נטילת ידיים במטוס:** ראה שו"ע אדה"ז א"ח ספ"ג וספ"ז. וראה "אם אסק שמיים" ע' 98 סכ"ד והע' 38-9 שם. **תפלות:** שו"ע אדה"ז א"ח סמ"ז ס"ז; סדור אדה"ז במקומו (ברכות השחר). אישי ישראל פ"ח הע' יג. "אם אסק שמיים" ע' 9 סכ"ה (זמנים). **ברכת הגומל – החייבים:** ברכות נד, ב. טוש"ע וני"כ א"ח סר"י"ט. סדר ברה"י פ"ג ס"ב-ז. קצוה"ש ס"ה סק"ב; וראה לקו"ש ח"ב ע' 152 (ע"ד הנוסע באירון מעל הים). וראה שבח הברית ע' 41 ובהע' 4 שם מ"ש בשם הרבי. "אם אסק שמיים" ע' 15. **זמנה:** מג"א סר"י"ט סק"ו סדר ברה"י פ"ג ס"ה. ראה שו"ת להורות נתן ח"א ס"יב. פסק"ת סר"י"ט ס"ז וסי"ח ובהע' 95 שם. וראה סדור רבינו הזקן עם ציונים מקורות והערות ע' ר. "אם אסק שמיים" ע' 15. **מנהגיה:** תהלים קז, לב. ברכות נד, ב. (בקהל עם ובמושב זקנים). מג"א סר"י"ט סק"ב. שו"ע אדה"ז א"ח מהודות סוף ס"א (צדקה לצרכי רבים ופרשת תודה ונסכים). וראה אג"ק חכ"ד ע' רסח). סדר ברה"י פ"ג ס"ב (אופן אמירתה). שערי אפרים שער ב ס"ד (לאחר עלייה לתורה). וראה "ברכת הגומל לפני או אחרי קדיש" נדפס בבירורי מנהגים - סדר היום (להרש"י שיי פרידמאן) ע' 155.

עריכה: הרב שמואל מקמל. **הגהה:** הרב משה קורנוויץ.

הספר שכולם
חיכו לו טיפול
בילדים בשבת

בשבת אין סמס לרב!

מצטרפים למכון הלכה חב"ד באחד
המסלולים ומקבלים את ספרי המכון
הצטרפו בטל: **058-7207770**

ספר אחד בהיר ומונגש!